Endzeles muižas parks

Endzele, Jeri parish, Valmiera Municipality, LV-4234, Latvia, Vidzeme, Latvia

Endzeles parks ir dendroloģisks parks Jeru pagasta Endzeles ciemā. Tas izveidots septiņdesmitajos gados pie Endzeles muižas vēsturiskā dārza. Dendroloģisko parku veidojis un iekopis bijušais Jeru pamatskolas direktors Modris Kalniņš.

Apraksts

Endzeles parks ir dendroloģisks parks Jeru pagasta Endzeles ciemā. Tas izveidots septiņdesmitajos gados pie Endzeles muižas vēsturiskā dārza. Dendroloģisko parku veidojis un iekopis bijušais Jeru pamatskolas direktors Modris Kalniņš. Skola te darbojās no 1922. līdz 2015. gadam. Stādāmais materiāls tika ņemts no labākajām kokaudzētavām Latvijā, vislielākais atbalsts saņemts no Salaspils botāniskā dārza. Dendroloģiskais stādījums ietver aptuveni 80 koku sugu. Te pārstāvētas tādas sugas kā sarkanlapu kļava, ciedrupriedes, Eiropas lapegles, Kanādas ozols, dažādas bērzu pasugas u. c. Gan vecā, gan jaunā parka teritorija Jeru pamatskolā tika aktīvi izmantota kā “Zaļais bioloģijas kabinets”. Ar gadiem stādījumi tika papildināti. Muižas vēsturiskajā ābeļu dārzā izveidots jauns ābeļu stādījums. Endzeles muižas dendroloģisko stādījumu teritorijā daļa koku ir reti sastopami ne tikai Ziemeļvidzemē, bet arī visā Latvijas teritorijā.

Sudnas, vēlāk Endzeles (Henselshof), muiža dibināta 1560. gadā. 1690. gadā muižas zemes samazinātas, un 1840. gadā muiža tika nodota Engelhartu dzimtai.

Voldemārs Gustavs fon Krīdeners 1880. gadā te uzcēla Endzeles muižas kungu namu, kas lepojās ar savu torni, dažādiem fasādes rotājumiem un pat uz konsolēm novietotām skulptūrām. Celtnē gotiskie motīvi bija pakārtoti ķieģeļu faktūras, mūrējuma un lielo plakņu estētikai. Muiža atrodas uz paugura, kas sākotnēji dabā nav bijis. Tas izveidots, zemniekiem ar pajūgiem atvedot zemi un izveidojot mākslīgu reljefa paaugstinājumu. Apkārt muižai tika ierīkots krāšņs parks un bagātīgs augļu dārzs. Endzeles muižas parks tika stādīts tā, lai no katra muižas loga pavērtos gleznaina ainava. Muižas dienvidu pusē pletās akmens mūros iežogots augļu dārzs. No vecā parka muižas ziemeļu austrumu pusē, augsta paugura nogāzē auga un līdz 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem bija saglabājies milzīgs Dalekarlijas bērzs (Betula dalecarlica L.), bet apkārt muižai vēl tagad redzami daži piramidāli ozoli un milzīgas liepas.
1928.–1929. gadā skolēni muižas priekšā ierīkoja terasi, nolīdzinot slīpo nogāzi un ierīkojot apstādījumus. Terases abās pusēs tika ierīkotas koka kāpnītes.
1940. gadu beigās (kolhozu laikos) cauri vecajam parkam tika iebraukts ceļš kā turpinājums ceļam, kas veda cauri senajai koku alejai no Rūjienas–Valmieras lielceļa uz Endzeles muižu. 1971. gadā ceļu izbūvēja un noasfaltēja.
1956. gadā skolēni muižas priekšā pie lielas kastaņas, kas auga jau no muižas laikiem, ierīkoja lielu ziemciešu puķu dobi.
1969. gadā skolas (muižas) dienvidaustrumos 2 ha platībā tika izveidots dendroloģiskais parks. Tas tika veidots pēc apstādījumu kompozīcijas principiem — reizē gan skaistumam, gan arī apskatei bioloģijas un darbmācības stundās.
Nogāzē starp skolu un jauno ceļu izveidoja akmensdārzu, izliekot to ar dolomīta plāksnēm, imitējot dabisko atsegumu. No skolas durvīm pār nogāzi izveidoja betona plātņu celiņu ar diviem paralēliem atzariem. Starp tiem izveidoja miniatūru rozāriju, šauru rožu dobi, kas kontrastēja ar pelēko betonu un gludo zālienu. Tas bija sākums.
1969.–1972. gadā tika sakopts Endzeles muižas meža parks. Vecajā un jaunajā parkā, kopā 9 ha platībā, auga 85 koku un krūmu šķirņu.
1969. gadā iestādīja jauno kolhoza parku. No skarbā ziemeļa kolhoza “Straume” darbnīcas sargāja lapegļu, baltegļu un liepu 300 m garās rindas. Parka teritorijā auga retas kļavu sugas, ozoli un lapegles. Tā bija 1970. gadu pionieru dāvana savam ciemam.

Dendroloģiskajā parkā 2 ha platībā aug dažādi reti un interesanti koki: kalnu kļava (Acer pseudoplatanus); sudraba kļava (Acer saccharinum f. Laciniatum); ošlapu kļava (Acer negundo L.); krastu kļava (Acer ginnala Maxim.); sarkanais ozols (Quercus rubra L.); Krimas liepa (Tilia x euchlora K. Koch); platlapu liepa (Tilia platyphyllos) “Rubra”; Amūras korķkoks (Phellodendron amurense); vēlā ieva (Padus serotina); Virdžīnijas ieva

(Padus virginiana); Māka ieva (Padus maackii (Rupr.) Kom.); ailantlapu riekstkoks jeb valrieksts (Juglans ailantifolia); zaļā duglāzija (Pseudotsuga menziesii (mirb.) Franco var. menziesii); Maķedonijas priede (Pinus peuce Griseb.); Japānas lapegle (Larix kaempheri); Ledebūra lapegle (Larix ledebourii (Rupr.) Cin.).

Pēdējo gadu laikā parks papildināts ar augļu koku stādījumu un 26 šķirņu ceriņu aleju.

Pēdējais muižas īpašnieks bija Edgars for Krīdeners, kura mazbērni joprojām mēdz vasarās muižu apciemot. Šobrīd Endzeles muižas ēkā ir ierīkota Jeru pagasta pārvalde un bibliotēka.

Iezīmes

- Piemērots cilvēkiem ar invaliditāti
- Tualete apmeklētājiem
- Bērnu rotaļu laukums
- Mājdzīvnieki atļauti

Stili

- Muižas parks
- Kolekcijas dārzs

Darba laiks

Pieejams jebkurā laikā.

Grupu apmeklējums

Ekskursijas gida pavadībā iespējams pieteikt no 8:00 līdz 17:00. Iepriekšēja rezervācija nepieciešama.

Autostāvvieta

Pieejama stāvvieta arī autobusiem.

Biļetes

Ieeja bez maksas

Kontaktinformācija

Tālrunis: +371 26332213

E-pasts: tic@valmierasnovads.lv

Dārza plāns

Ģenerēts: 2026-11-04T14:18:19.368Z • Garden Pearls